**Európsky parlament**
2019-2024

*Výbor pre rybárstvo*

**2023/2124(INI)**

19.9.2023

# NÁVRH SPRÁVY

o akčnom pláne EÚ: ochrana a obnova morských ekosystémov pre udržateľné a odolné rybárstvo
(2023/2124(INI))

Výbor pre rybárstvo

Spravodajca: Niclas Herbst

## OBSAH

**Strana**

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU .....3

DÔVODOVÁ SPRÁVA.....9

# NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

**o akčnom pláne EÚ: ochrana a obnova morských ekosystémov pre udržateľné a odolné rybárstvo**
**(2023/2124(INI))**

*Európsky parlament*,

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 21. februára 2023 s názvom Akčný plán EÚ: Ochrana a obnova morských ekosystémov pre udržateľné a odolné rybárstvo (COM(2023)0102),

– so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru z 12. júla 2023 s názvom Akčný plán na ochranu rybolovných zdrojov a morských ekosystémov,

– so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 39 o zabezpečení primeranej životnej úrovne poľnohospodárskych a rybárskych spoločenstiev a článok 5 o zásade proporcionality,

– so zreteľom na Parížsku dohodu z 12. decembra 2015, a najmä na jej článok 2 ods. 1 písm. b) o prispôsobení sa nepriaznivým vplyvom zmeny klímy spôsobom, ktorý neohrozuje výrobu potravín,

– so zreteľom na svoje uznesenie z 27. apríla 2021 o chemických rezíduách v Baltskom mori na základe petícií č. 1328/2019 a č. 0406/2020[1];

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2336 zo 14. decembra 2016, ktorým sa stanovujú osobitné podmienky lovu hlbokomorských populácií rýb v severovýchodnom Atlantiku a ustanovenia týkajúce sa rybolovu v medzinárodných vodách severovýchodného Atlantiku a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 2347/2002[2],

– so zreteľom na pozície členských štátov predložené na zasadnutí Rady pre poľnohospodárstvo a rybárstvo 20. marca 2023,

– so zreteľom na závery Rady z 26. júna 2023 o balíku opatrení v oblasti rybárskej politiky pre udržateľné, odolné a konkurencieschopné odvetvie rybolovu a akvakultúry,

– so zreteľom na list komisára Sinkevičiusa z 3. apríla 2023 o právnych dôsledkoch akčného plánu pre lov krabov vlečnými sieťami na lov pri dne, známeho ako Krabbenfisherei,

– so zreteľom na vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2022/1614 z 15. septembra 2022, ktorým sa určujú existujúce hlbokomorské rybolovné oblasti a zostavuje zoznam

[1] Ú. v. EÚ C 506, 15.12.2021, s. 9.
[2] Ú. v. EÚ L 354, 23.12.2016, s. 1.

oblastí, v ktorých je známy alebo predpokladaný výskyt citlivých morských ekosystémov[3],

– so zreteľom na svoju pozíciu z 11. júla 2023 k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú riadiace, ochranné a kontrolné opatrenia uplatniteľné v oblasti, na ktorú sa vzťahuje Dohoda o rybolove v južnom Indickom oceáne (SIOFA)[4],

– so zreteľom na prejav o stave Únie za rok 2023, ktorý predniesla predsedníčka Komisie Ursula von der Leyenová v pléne Európskeho parlamentu 13. septembra 2023,

– so zreteľom na Zmluvu OSN o širom mori z 19. júna 2023 a globálny rámec pre biodiverzitu po roku 2020,

– so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1100/2007 z 18. septembra 2007, ktorým sa ustanovujú opatrenia na obnovu populácie úhora európskeho[5],

– so zreteľom na návrh správy Výboru pre rybné hospodárstvo o vykonávaní nariadenia Rady (ES) č. 1100/2007, ktorým sa ustanovujú opatrenia na obnovu populácie úhora európskeho[6],

– so zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na stanovisko Výboru pre rozvoj,

– so zreteľom na správu Výboru pre rybárstvo (A9-0000/2023),

A. keďže je naliehavo potrebné zintenzívniť opatrenia na úrovni EÚ s cieľom zvrátiť úbytok morských ekosystémov riešením, ak je to možné, ľudských a prírodných tlakov, podporou pozitívnej obnovy niektorých populácií rýb a podnecovaním vedeckých štúdií a akéhokoľvek výskumu a vývoja, ktoré zabezpečia udržateľný rybolov a akvakultúru;

B. keďže v súčasnosti existuje až 23 legislatívnych textov EÚ o obnove prírody a viac ako 40 textov, ktoré zohľadňujú oznámenia, stratégie a nariadenia, ako aj početné legislatívne texty o životnom prostredí a rybárstve;

C. keďže vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) 2022/1614 sa vo vodách EÚ v severovýchodnom Atlantiku zakázalo 87 oblastí pre všetok rybársky výstroj na lov pri dne, čo predstavuje celkovú plochu 16 419 km$^2$ a 17 % oblasti s hĺbkou 400 až 800 metrov;

***Ochrana životného prostredia a udržateľnosť***

1. vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že napriek veľkému úsiliu a pokroku odvetvia rybárstva EÚ v oblasti ochrany morských ekosystémov a ich udržateľnosti sú oceány stále vystavené zmene klímy, acidifikácii a znečisteniu prostredníctvom znečisťujúcich látok, ako sú dusitany, plasty a iný morský odpad alebo odpad z činností na pevnine,

[3] Ú. v. EÚ L 242, 19.9.2022, s. 1.
[4] Prijaté texty, P9_TA(2023)0265.
[5] Ú. v. EÚ L 248, 22.9.2007, s. 17.
[6] https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/PECH-PR-749918_SK.pdf.

ktoré sú mimo kontroly rybárov a predstavujú významnú hrozbu pre ich živobytie a morské ekosystémy;

2. domnieva sa, rovnako ako všetky zainteresované strany zapojené do politík v oblasti rybárstva a životného prostredia, že zdravé morské ekosystémy sú prospešné pre naše zdravie, spoločnosť a hospodárstvo a sú nevyhnutné pre planétu a obyvateľstvo, ktoré od nich závisí;

***Prístup súdržný s existujúcimi nariadeniami***

3. domnieva sa, že v akčnom pláne komisára Sinkevičiusa chýba prístup súdržný s ostatnými prioritami a stratégiami Komisie, ako je zaistenie potravinovej bezpečnosti, strategickej autonómie EÚ a rovnakých podmienok s krajinami mimo EÚ, ako aj boj proti rastúcim cenám, posilnenie sociálneho rozmeru spoločnej rybárskej politiky (SRP) a posilnenie hospodárskeho rastu a zamestnanosti;

4. pripomína, že akčný plán by mal byť súdržný s cieľmi SRP, ktoré zabezpečujú, aby boli rybolovné a akvakultúrne činnosti dlhodobo environmentálne udržateľné a riadili sa spôsobom, ktorý je v súlade s cieľmi zabezpečiť hospodársky a sociálny prínos a prínos v oblasti zamestnanosti a prispieť k dostupnosti dodávok potravín;

***Obnova prírody***

5. vyjadruje poľutovanie nad nedostatočnou súdržnosťou medzi názvom akčného plánu a návrhmi, ktoré sú v ňom uvedené a ktoré sa zameriavajú najmä na zmenu rybolovných postupov, ktoré ovplyvňujú druhy a biotopy, bez toho, aby sa zaoberali potenciálom zosúladenia rybolovných techník a postupov s ochranou alebo obnovou ekosystémov;

***Chránené morské oblasti***

6. trvá na tom, že chránené morské oblasti sú rôznorodé, pokiaľ ide o veľkosť, druhy, biotopy a ekosystémy, na ktoré sa zameriavajú, a nemali by sa považovať za jednotné oblasti; domnieva sa preto, že akčný plán podporuje príliš zjednodušený prístup, najmä tým, že navrhuje plošný zákaz určitého rybárskeho výstroja, čím vzniká dojem, že ku všetkým chráneným morským oblastiam by sa malo pristupovať rovnako; žiada, aby sa našla rovnováha medzi návrhom na rozšírenie zákazu rybolovu v tradičných rybolovných oblastiach na jednej strane a zachovaním rybolovných činností na strane druhej;

7. domnieva sa, že chránené morské oblasti a všetky prísne chránené oblasti nie sú samoúčelné a že ich označenie za chránené oblasti nezabráni zlým praktikám zahraničných flotíl, napríklad čínskej flotily v okolí rezervácie Galapágy;

***Lov vlečnou sieťou na lov pri dne***

8. zastáva názor, že uzavretie rybolovných zón pre plavidlá s vlečnými sieťami na lov pri dne nie je len otázkou presunu rybárskych plavidiel tak, aby mohli pokračovať v rybolove inde, pretože tento prístup nezohľadňuje okrem iného chápanie morského dna rybármi a prítomnosť iných rybárskych plavidiel v priľahlých oblastiach, čo by mohlo

spôsobiť prekrývanie a viesť k miestnemu nadmernému využívaniu zdrojov a zhoršeniu pracovných podmienok;

9. domnieva sa, že znásobenie iniciatív v rámci akčného plánu aj mimo neho, ktoré sa týkajú rovnakej rybolovnej techniky, spochybňuje súdržnosť a predvídateľnosť opatrení Komisie, pričom jej želanie zaviesť úplný zákaz určitých rybolovných techník sa rozrieďuje v celom súbore opatrení;

10. domnieva sa, že tento prebytok viac či menej krátkodobých opatrení narúša súdržnosť a legitímnosť iniciatív, ktoré by mali byť predmetom konsenzu s ohľadom na sociálno-ekonomické, technické a vedecké aspekty;

11. konštatuje, že chýba pohľad na dôsledky určitých aspektov akčného plánu, ktorý bol uverejnený bez toho, aby sa čakalo napríklad na vedecké a sociálno-ekonomické závery týkajúce sa predchádzajúcich návrhov;

***Úhory***

12. zdôrazňuje zložitosť a rozmanitosť riadenia populácie úhora, ktoré sa neobmedzuje na jednotný prístup zameraný na more; zdôrazňuje, že zameraním sa na ročné rybolovné možnosti sa zanedbávajú iné dôležité faktory, ako sú prekážky v migrácii, kvalita biotopov a nezákonné úlovky a obchod; zdôrazňuje, že v nariadení o úhoroch sa uplatňuje holistický a komplexný prístup, ktorý zachytáva morské aj sladkovodné štádiá života úhora a zaoberá sa rybolovnými aj nerybárskymi vplyvmi na populácie úhora;

13. zdôrazňuje, že opatrenia prijaté mimo kontextu nariadenia o úhoroch narúšajú súdržnosť prijatej politiky; vyjadruje poľutovanie nad tým, že nariadenie Rady (EÚ) 2023/194[7] obmedzilo lov úhora zavedením šesťmesačného obdobia zákazu rybolovu bez riadnej konzultácie so zainteresovanými stranami alebo posúdenia vplyvu, pokiaľ ide o sociálno-ekonomické účinky; domnieva sa preto, že pred zavedením ďalších reštriktívnych opatrení, ako sa uvádzajú v akčnom pláne, by sa mala vykonať analýza obnovy tohto druhu a jeho možnej úlohy v boji proti inváznym druhom;

***Reakcie členských štátov na akčný plán***

14. berie na vedomie početné deklarácie a jasné vyhlásenia zástupcov členských štátov, ktoré kritizujú akčný plán a súvisiacu neistotu a odmietajú zákaz lovu vlečnými sieťami na lov pri dne v chránených morských oblastiach;

15. zohľadňuje žaloby členských štátov alebo regionálnych orgánov, ako je vláda autonómnej oblasti Galícia, podané na Súdnom dvore Európskej únie proti opatreniam spojeným s akčným plánom, pričom zdôrazňuje nedostatočnú proporcionalitu niektorých opatrení;

***Nejasnosť právneho výkladu akčného plánu Komisiou***

[7] Nariadenie Rady (EÚ) 2023/194 z 30. januára 2023, ktorým sa na rok 2023 stanovujú rybolovné možnosti pre určité populácie rýb uplatniteľné vo vodách Únie a pre rybárske plavidlá Únie v určitých vodách nepatriacich Únii a ktorým sa na roky 2023 a 2024 stanovujú takéto rybolovné možnosti pre určité hlbokomorské populácie rýb, Ú. v. EÚ L 28, 31.1.2023, s. 1.

16. konštatuje, že hoci akčný plán nie je právne záväzný, jeho vykonávanie bude pre členské štáty a ich flotily znamenať značné sociálno-ekonomické náklady, keďže obsahuje 90 opatrení vo forme predpisov, usmernení, analýz, plánov, štúdií, správ a iniciatív;

17. konštatuje zahanbujúci nedostatok jasnosti zo strany Komisie, pokiaľ ide o právne dôsledky akčného plánu, a to z dôvodu jej mnohých protichodných vyhlásení, najmä pred parlamentným Výborom pre rybárstvo; domnieva sa, že to má škodlivý vplyv na mnohé sektory odvetvia rybolovu, napríklad sektor krevety sivej, v čase, keď neistota spojená so súčasnými krízami výrazne zaťažuje ich dôveru;

18. vyjadruje poľutovanie nad protichodnými vyhláseniami v rámci Komisie, najmä Generálneho riaditeľstva pre námorné záležitosti a rybárstvo a Generálneho riaditeľstva pre životné prostredie, pokiaľ ide o záväzné účinky akčného plánu;

***Sociálno-ekonomické aspekty a potravinová bezpečnosť***

19. podporuje návrh predsedníčky Komisie uvedený v jej správe o stave Únie za rok 2023, aby každý nový právny predpis prešiel kontrolou konkurencieschopnosti; žiada, aby akčný plán a návrhy súvisiace s rybárstvom a ďalšie iniciatívy zahŕňali kontrolu konkurencieschopnosti, pokiaľ ide o ich sociálno-ekonomický vplyv a ich vplyv na pobrežné komunity;

20. vyjadruje poľutovanie nad tým, že k akčnému plánu nie je pripojená sociálno-ekonomická štúdia, posúdenie vplyvu ani priebežná správa a že sa v ňom nenavrhujú žiadne dodatočné opatrenia na financovanie zelenej a energetickej transformácie;

21. požaduje akčný plán, ktorý spolu so SRP prispeje k rastu produktivity, dôstojnej životnej úrovni v odvetví rybárstva vrátane odvetvia maloobjemového rybolovu a k stabilným trhom a ktorý zabezpečí dostupnosť potravín bez toho, aby sa zhoršila potravinová bezpečnosť alebo medzera v sebestačnosti;

22. víta výzvu Komisie na zber údajov o vplyve rekreačného rybolovu, ale zdôrazňuje, že je potrebné zohľadniť aj hospodárske a sociálne vplyvy udržateľných rekreačných rybolovných činností;

***Medzinárodné opatrenia a reciprocita***

23. považuje za nevyhnutné, aby sa akékoľvek obmedzenia, či už sú založené na akčnom pláne alebo nie, automaticky odzrkadľovali v prípade výrobkov dovážaných z krajín mimo EÚ, najmä vzhľadom na to, že EÚ dováža 70 % rýb, ktoré spotrebuje, s cieľom zabezpečiť súlad medzi vnútornými a vonkajšími politikami a rovnaké podmienky pre hospodárske subjekty z EÚ a z krajín mimo EÚ;

24. zdôrazňuje, že úlovky z mobilného rybárskeho výstroja na lov pri dne predstavujú 25 % celkových európskych úlovkov a že účinné opatrenia týkajúce sa lovu vlečnou sieťou na lov pri dne na úrovni EÚ by nemali viesť k zvýšeniu dovozu, najmä ak zahraničné flotily používajú vlečný výstroj na lov pri dne;

***Príkladnosť odvetvia rybárstva***

25. podporuje prebiehajúce úsilie odvetvia rybárstva o zlepšenie rybolovných techník a zníženie vplyvu na životné prostredie bez čakania na akčné plány Komisie; zdôrazňuje pozitívne príklady obnovy populácií druhov v chránených oblastiach pri súčasnom zachovaní rybolovných činností, a to vďaka významnej úlohe, ktorú zohrávajú zainteresované strany v oblasti rybárstva;

***Delegované akty v akčnom pláne***

26. pripomína, že zamietol delegovaný akt týkajúci sa dohody SIOFA, a opätovne potvrdzuje svoj záväzok preskúmať všetky prichádzajúce delegované alebo vykonávacie akty súvisiace s akčným plánom;

°

° °

27. poveruje svoju predsedníčku, aby toto uznesenie postúpila Rade a Komisii.

## DÔVODOVÁ SPRÁVA

V skutočnosti sa 70 % morských plodov konzumovaných v Európe dováža. Európski rybári dodržiavajú jedny z najprísnejších pravidiel na svete, ktorými sa riadia ich činnosti vo všetkých kategóriách a činnostiach rybolovu, čo im dáva príkladnú úlohu a predovšetkým úlohu garanta najlepších rybolovných postupov.

Európski spoluzákonodarcovia, a teda aj Európsky parlament, musia byť garantmi rovnováhy v potrebnej transformácii určitých postupov najmä v dôsledku zmeny klímy, ale aj rôznych viac či menej predvídateľných faktorov, ako sú škodlivé druhy či klesajúce populácie, a tiež vďaka lepším údajom o oceánoch.

Opatrenie neznamená zákaz. Činnosť neznamená revolúciu. Opatrenia nesmú znamenať vnucovanie myšlienok a politických programov európskym aktérom bez dialógu, a už vôbec nie na ich úkor.

Je nekoherentné a znepokojujúce konštatovať paralýzu Európskej komisie v dialógu s rybármi, pričom sa zasadzuje za prijatie opatrení! Žiadne opatrenia sa neprijmú bez strážcov vzťahu medzi človekom a oceánmi, t. j. miestnymi rybármi a maloobjemovým tradičným rybolovom.

Oceány čelia mnohým veľkým hrozbám: znečistenie, otepľovanie oceánov, plasty a zmena klímy a ich účinky sú rovnako viditeľné – zvyšujúca sa eutrofizácia, acidifikácia, otepľovanie oceánov, znečistenie plastmi alebo v niektorých prípadoch nekontrolovaný nárast dravých vtákov. Keď však európske inštitúcie konajú v úzkej spolupráci s odvetvím rybolovu a rybármi, hromadí sa pokrok a pozitívne správy. Došlo napríklad k významnému zlepšeniu stavu populácií rýb v moriach EÚ a existujú mnohé prevádzky s certifikovanou udržateľnosťou ich rybolovu. Za posledných 20 rokov sa biomasa rýb v severovýchodnom Atlantiku výrazne zvýšila a podľa najnovšej správy STECF (STECF 22-01 ad hoc) v roku 2020 bola približne o 35 % vyššia ako v roku 2003. Zároveň sa výrazne znížila rybolovná úmrtnosť a počet nadmerne lovených populácií takisto klesá.

Chaotická komunikácia a komplikovaná vnútorná situácia okolo akčného plánu Európskej komisie nanešťastie zohrali významnú úlohu v tom, že sa zmenil na plán poslednej šance, ktorý by odstránil súčasné osvedčené postupy, sociálno-ekonomické otázky a pozície odvetvia rybolovu a ktorý by mal represívne dôsledky pre členské štáty pred Súdnym dvorom. Ďalšie funkčné obdobie Európskej komisie by sa malo vyhnúť takýmto úskaliam a nemalo by podliehať politickým hrám s takou dôležitou otázkou, ako sú oceány. Akčné plány sa musia zakladať na úspechoch a zlyhaniach, na obetiach a úsilí európskeho odvetvia rybolovu. Cieľom akčných plánov nesmie byť nahradenie európskeho rybolovu dovozom, o to menej od vypuknutia vojny na Ukrajine, ktorá otvorila oči Európanov a predovšetkým sveta v tom, že je potrebné zabezpečiť strategickú autonómiu a potravinovú bezpečnosť rovnakým spôsobom ako poľnohospodárstvo.

Napokon je tu ďalší dôležitý bod. Musíme vedieť, o čom hovoríme. Spoľahnime sa aj na vedecký výskum, ktorý v spojení s rybolovnými činnosťami už prispieva k tomu, aby sa európska rybárska politika stala príkladnou politikou založenou na vede a realite. Niekedy chýba racionálnosť v diskusiách a postojoch, pričom niektorí ľudia chcú skôr zakazovať, než

pochopiť, že je úplne možné obmedziť alebo zorganizovať spolužitie ľudských činností a ochrany oceánov. Zákaz určitých činností, ktoré sú dobre regulované na európskej úrovni, často umožňuje povoliť zlé postupy v zahraničí.

Napríklad počas štvorročného výskumného projektu sa podrobne preskúmal vplyv lovu krevety sivej na prevládajúce typy biotopov v národných parkoch vo Waddenskom mori pozdĺž nemeckého pobrežia Severného mora. To zahŕňalo preskúmanie krátkodobých účinkov, ako aj dlhodobých zmien spôsobených lovom krevety sivej. Výsledok: lov krevety sivej má len malý vplyv na morské dno. V prípadoch, keď došlo k účinkom na úrovni druhov, tieto účinky boli len krátkodobé. Tieto výsledky však nie sú nové. Pri zriaďovaní dvoch národných parkov na nemeckom pobreží Severného mora sa uskutočnila komplexná štúdia o vplyve lovu krevety sivej s názvom Výskum ekosystému Waddenského mora. V záverečnej správe autori vtedy dospeli k záveru, že priame účinky lovu krevety sivej sú len krátkodobé.

Na záver možno konštatovať, že chránené morské oblasti majú rôzne ciele ochrany. Sú zriadené na ochranu prírodných zdrojov, ako sú cicavce, vtáky alebo korytnačky, často nie špecificky na ochranu morského dna. Riadiace opatrenia sú prispôsobené príslušným miestnym podmienkam.

Akčný plán by sa preto mal riadiť prierezovým a holistickým prístupom a nemal by sa zameriavať len na rybolovné činnosti ako jediný faktor zodpovedný za všetky problémy.